

І. ВИВЧЕННЯ ТА ОХОРОНА БІОРІЗНОМАНІТНОСТІ

УДК 595.745

Д. О. Білокур, О. В. Говорун

ВОЛОХОКРИЛЬЦІ (INSECTA, TRICHOPTERA) ОКОЛИЦЬ БІОСТАЦІОНАРУ «ВАКАЛІВЩИНА» СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. А.С. МАКАРЕНКА

Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка.

Наведено результати досліджень фауни волохокрильців на територіях, прилеглих до біостаціонару «Вакалівщина».

Ключові слова: волохокрильці, Trichoptera, фауна.

Вступ. У наш час вивчення мешканців водних екосистем є пріоритетним напрямком у дослідженні біологічної різноманітності. Волохокрильці є невід’ємним і важливим компонентом цих екосистем [1]. Личинки даної групи комах виконують функцію біоіндикаторів водойм в умовах постійно зростаючого антропогенного тиску на водне середовище.

На сьогодні налічується більше дев’яноста публікацій, які стосуються досліджуваного ряду комах території нашої держави. Trichoptera на території України досліджені нерівномірно: найкращий стан вивченості даної групи комах характерний для Західної України, Одеського регіону та Кримського півострова [3].

Актуальність. Жодних даних, стосовно видового складу волохокрильців Сумщини нами виявлено не було. Саме тому вважаємо за потрібне висвітлити дане питання у своїй статті.

Мета дослідження полягає у визначенні видового складу волохокрильців територій, прилеглих до біостаціонару «Вакалівщина».

Методи та матеріали дослідження. Матеріал, а саме імаго волохокрильців було зібрано під час польових досліджень, проведених за весняно-літній період 1999, 2001, 2002, 2004-2006, 2009, 2011 та 2013 років на територіях, прилеглих до біостаціонару «Вакалівщина». Ідентифікацію видів проведено за препаратами геніального апарату.

Результати та їх обговорення. За період досліджень на обстеженій території було зібрано близько тисячі екземплярів імаго волохокрильців. З них ідентифіковано 217 особин, які належать до 25 видів 14 родів 5 родин.

Список видів узгоджений із прийнятою у Європі системою ряду [2]. Для кожного виду вказані дати збору, а також кількість спійманих екземплярів.

Родина Ecnomidae: *Ecnomus tenellus* (Rambur, 1842) – 35 ос. (5♀ – 11.VI.13; 30♂ – 11.VI.13).

Родина Hydropsychidae: *Hydropsyche pellucidula* (Curtis, 1834) – 50 ос. (27♀ – V-VIII.06; 2♀ – V-VIII.04; 20♀ – V-VIII.05; 1♂ – 30.V.05).

Родина Leptoceridae: *Mystacides longicornis* (Linnaeus, 1758) – 9 ос. (1♀ – 23.V.05; 1♀ – 30.V.05; 2♀ – 7.VI.05; 1♀ – 31.V.06; 4♀ – 7.VI.13). *Athripsodes albifrons* (Linnaeus, 1758) – 1 ос. (1♂ – 11.VI.13). *Ceraclea dissimilis* (Stephens, 1836) – 1 ос. (1♂ – 30.V.05). *Oecetis ochracea* (Curtis, 1825) – 6 ос. (1♀ – 25.V.05; 1♂ – 09.VII.04; 1♂ – 05.V.05; 2♂ – 07.VIII.05; 1♂ – 11.VI.13);

Родина Limnephilidae: *Anabolia furcata* (Brauer, 1857) – 2 ос. (1♂ – 18.IX.05; 1♂ – 29.IX.06). *Glyptotaelius pellucidus* (Retzius, 1783) – 14 ос. (3♀ – 25.VII.05; 4♂ – 25-30.VII.05). *Grammotallus nitidus* (Muller, 1764) – 1 ос. (1♂ – 26.VII.05). *Halesus tessellatus* (Rambur, 1842) – 1 ос. (1♀ – 29. IX.06). *Lenarchus bicornis* (McLachlan, 1880) – 1 ос. (1♂ – 23.VI.05). *Limnephilus bipunctatus* (Curtis, 1834) – 1 ос. (1♂ – 10.VI.01); *L. Decipiens* (Kolenati, 1848) – 6 ос. (1♀ – 29.IX.06; 5♂: 1♂ – 4. VII.04; 1♂ – 6.VI 05; 2♂ – 29.IX.06); *L. Extricatus* (McLachlan, 1865) – 3 ос. (3♂ – VI.–IX.05); *L. Flavicornis* (Fabricius, 1787) – 8 ос. (1♀ – 14.VIII.10; 7♂: 5♂ – 25.VII.05; 1♂ – 19.VIII.02; 1♂ – 14.VIII.10); *L. Griseus* (Linnaeus, 1758) – 6 ос. (2♂ – 16.VI.-9.IX.06; 4♂ – V.- XI.05); *L. Ignavus* (McLachlan, 1865) – 43 ос. (9♀ – VII.–IX.05; 34♂ –VII.–IX. 02,05-06); *L. Lunatus* (Curtis, 1834) – 1 ос. (1♂ – 29.IX.06); *L. Obsoletus* (Rambur, 1842) – 1 ос. (1♀ – 30.V.05); *L. Rhombicus* (Linnaeus, 1758) – 7ос. (7♂: 5♂ – VII.-X.05; 1♂ – 17.VIII.04; 1♂ – 10.IX.06); *L. Sparsus* (Curtis, 1834) – 8 ос. (5♀ – VII.- IX.05; 3♀ – 9-10.IX.06); *L. Stigma* (Curtis, 1834) – 1ос. (1♂ – 8.IX.05); *L. Vittatus* (Fabricius, 1798) – 1ос. (1♂ – 30.V.05).

Родина Phryganeidae: *Agrypnia pagetana* (Curtis, 1835) – 1 ос. (1♀ – 21.V.06). *Phryganea grandis* (Linnaeus, 1758) – 8 ос. (1♀ – 25.V.05; 1♀ – 11.VII.11; 2♂ – 03.VI.99; 1♂ – 12.VII.04; 1♂ – 25.VII.05; 2♂ – 23-24.VI.11).

Висновки. За результатами проведених досліджень, на територіях, прилеглих до біостаніонару «Вакалівщина» виявлено 25 видів ряду Trichoptera, найчисельнішим серед яких є *Hydropsyche pellucidula* (Curtis, 1834).

Фауна Trichoptera північних областей України на сьогодні є однією з найменш вивчених. Саме тому продовження досліджень представників цієї групи комах на території Сумщини є актуальним і становить значний науковий інтерес.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лавров И.А. Изучение экологии Ручейников (Trichoptera) во Владимирской области / И.А. Лавров // Известия Самарского научного центра Российской академии наук. – 2009. – №1(2). – С. 14-26.
2. Malicky H. Atlas of European Trichoptera. Second Edition. – Dordrecht: Springer, 2004. – 359 p.
3. Szczesny B. Catalogue of Caddisflies (Insecta: Trichoptera) of Ukraine / B. Szczesny, R.J. Godunko. – Lviv, 2008. – 104 p.

РЕЗЮМЕ

Д.А. Белокур, А.В. Говорун. Ручейники (Insecta, Trichoptera) територій, смежних с биостационаром «Вакаловщина» Сумского государственного педагогического университета им. А.С. Макаренка.

В работе представлены результаты исследований ручейников территорий, смежных с биостационаром «Вакаловищина».

Ключевые слова: ручейники, Trichoptera, фауна.

SUMMARY

D.A. Bilokur, A.V. Govorun. The Caddisflies (Insecta, Trichoptera) of the territories adjacent to the biological station "Vakalovschina" Sumy State Pedagogical University named after. A.S. Makarenko.

The paper presents the results of research caddisflies territories adjacent to the biological station "Vakalovschina".

Key words: caddisflies, Trichoptera, fauna.

УДК 595.782

О. В. Говорун, В. С. Латишев

ДО ВИВЧЕННЯ ФАУНИ ВОГНІВОК (LEPIDOPTERA, PYRALIDAE) ГЕТЬМАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ

Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка

Представлено попередні результати дослідження фауни вогнівок новоствореного національного природного парку «Гетьманський». Збори проведені влітку 2013 року, результати не відображають повної картини щодо фауни вогнівок в лепідоптерологічному комплексі парку.

Ключові слова: вогнівки, НПП Гетьманський, фауна.

Вступ. Вогнівки (Lepidoptera, Pyralidae) належить до однієї з найбільших груп лускокрилих у фауні України. Завдяки своїй різноманітності й чисельності вони відіграють вагомую роль у біоценозах. Крім того, багато вогнівок є шкідниками сільського й лісового господарств. На теперішній час Північний Схід України, до якого належать території Чернігівської, Сумської та частина Полтавської областей, є одним з найбільш досліджених регіонів щодо цієї великої та різноманітної групи метеликів. Але слід зазначити, що й досі багато територій Північного Сходу України залишається недослідженими. Однією з таких є безумовно заплава р. Ворскла.

НПП «Гетьманський» створений у 2009 р. з метою збереження, відтворення і раціонального використання типових та унікальних природних комплексів Лівобережного лісостепу. Фауна піралід парку до цього часу не досліджена, що й обумовило мету нашого дослідження.